

המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת העברית

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

מפמ"ר עברית: תומר בוזמן
פיתוח: יניב כהן, ענבל גורן, מוריה פלינט

חיבור משפטים ופירוקם

עברית – חטיבה עליונה

שם המורה: יניב כהן

מה נלמד היום

הרכבת יחידות שיח ופירוקן

- מהו משפט תקני?
- חיבור כמה משפטים למשפט אחד או לקטע לכיד.
- פירוק קטעים למשפטים.

הרכבה

המשפט

משפט הוא רצף של מילים היוצרות יחד משמעות הגיונית.

- חתול
- טריגונומטריה
- סולטן
- עכברים
- רדיפה
- תנועה
- רמזור
- טרמפולינה
- להרקיד

לא דקדוקי *חתול רדיפה עכברים.

תקין החתול רודף אחרי העכברים.

תקין הסולטן קפץ על הטרמפולינה. / העכבר עצר ברמזור.

לא הגיוני #הטריגונומטריה הניעה את הסולטן להרקיד את העכבר.

לא הגיוני #הטריגונומטריה מרמזת את החתול.

ניסוח משפט מחובר/מורכב

בניסוח משפט חדש יש לקבוע את סדר החלקים ברצף המתאים לקשר הלוגי שבין החלקים.

- באירופה מקובלת חלוקת השנה לארבע עונות.
- באזור שלנו יש למעשה שתי עונות – קיץ וחורף.

ברוב העולם מקובלת חלוקת השנה לארבע עונות, אך באזור שלנו יש למעשה שתי עונות – קיץ וחורף.

או

אף על פי שברוב העולם מקובלת חלוקת השנה לארבע עונות, באזור שלנו יש למעשה שתי עונות – קיץ וחורף.

ניסוח משפט מחובר/מורכב

בניסוח משפט חדש הקפידו להימנע מדו־משמעות.

- מופסה הוציא את סימבה לטיול ארוך מהרגיל.
- סימבה חזר סחוט.

סימבה חזר סחוט **משום ש**מופסה הוציא אותו לטיול ארוך מהרגיל.

אך לא

זכר יחיד

זכר יחיד

זכר יחיד

כיוון שמופסה הוציא את סימבה לטיול ארוך מהרגיל, הוא חזר סחוט.

המרת מספר משפטים למשפט אחד

דגשים להמרה

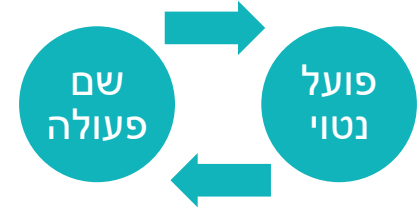
1. קראו את כל המשפטים.
2. הוסיפו או השמיטו מילות קישור או פעלים כדי ליצור השתלשלות לוגית.
3. המירו פעלים בשמות פועל או בשמות פעולה.
4. המירו שמות במאזכרים, כגון כינויי גוף, כדי ליצור לכידות.

הרכבת שני משפטים עצמאיים למשפט אחד

לפניך שני משפטים על פי הריאיון שנערך עם דייל דוהרטי (טקסט 3).

קרא אותם וענה על הסעיפים שאחריהם.

קולה של תנועת המייקרים במערכת החינוך גובר. מה דעתך על תופעה זו?

(1) המר את שני המשפטים במשפט שאלה פשוט אחד.

מה דעתך על התגברות קולה של תנועת המייקרים

במערכת החינוך?

זיהוי הקשר הלוגי בין משפטים

סיבה

בשנות התשעים נסגרו כמה מבתי הספר המקצועיים.

תוצאה

המשק נקלע למחסור חמור בעובדים מקצועיים.

הרכבת שני משפטים עצמאיים למשפט אחד

לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

בשנות התשעים נסגרו כמה מבתי הספר המקצועיים. בעקבות זאת נקלע המשק למחסור חמור בעובדים מקצועיים.

המר את שני המשפטים במשפט אחד מורכב. שמור על הקשר הלוגי של המשפט המקורי.

המשק נקלע למחזור חמור בעובדים מקצועיים משום שבשנות התשעים נסגרו

כמה מבתי הספר המקצועיים.

משום שבשנות התשעים נסגרו כמה מבתי הספר המקצועיים, המשק נקלע

למחזור חמור בעובדים מקצועיים.

הרכבת שני משפטים עצמאיים למשפט אחד

13. (1) אדם חילוני איננו כותב בראש מכתביו "בעזרת השם" או "בס"ד". (2) זו זכותו

המלאה. (שורה 41)

נסח את משפטים 1 ו-2 כמשפט אחד פשוט או מורכב. [3 נק']

משפט פשוט: כתיבת "בעזרת השם" או "בס"ד" בראש

מכתב היא זכותו המלאה של אדם חילוני.

משפט מורכב: לאדם חילוני יש זכות מלאה לא לכתוב

בראש מכתביו "בעזרת השם" או "בס"ד".

הרכבת שני משפטים למשפט בעל תמורה

לפניך שני משפטים.

(1) בני האדם זקוקים לתנאים מסוימים כדי להתקיים.

(2) בתנאים אלה נכללים טווח טמפרטורות מצומצם, לחץ

אטמוספרי מתאים, אוויר ראוי לנשימה ועוד.

כתוב את שני המשפטים במשפט אחד פשוט, שיהיה בו ביטוי

מכליל ופירוט.

כדי להתקיים זקוקים בני האדם לתנאים מסוימים: טווח

טמפרטורות מצומצם, לחץ אטמוספרי מתאים, אוויר ראוי

לנשימה ועוד.

זיהוי הקשר הלוגי בין משפטים

ציפייה

משחקי הפעולה מעולם לא תוכננו להיות אמצעי לימוד.

"ויתור" על הציפייה

יש בעצם מהותם עקרונות למידה חשובים.

רוצה לבוא אלי להתכונן
למבחן בתנ"ך?
האמת היא שלא תכננתי
לגשת למועד א...

המרת משפטים מסוגים שונים

ב. לפניך משפט איחוי (מחובר).

(3) משחקי הפעולה מעולם לא תוכננו להיות אמצעי לימוד, אך יש בעצם מהותם עקרונות למידה חשובים.

• המר את משפט (3) במשפט מורכב שישמור על הקשר הלוגי שבמשפט.

על אף שמשחקי הפעולה מעולם לא תוכננו להיות אמצעי לימוד,

יש בעצם מהותם עקרונות למידה חשובים.

המרת משפטים מסוגים שונים

לפניך משפט.

אמנם רובינסון אינו ממליץ על ביטול בתי הספר כמו איליץ', **אך** הוא מציע פתרונות קיצוניים לא פחות.

- מהו הסוג התחבירי של המשפט? **הקף** את התשובה הנכונה.
פשוט, **איחוי** (מחובר), מורכב
- המר את המשפט במשפט מסוג תחבירי אחר אך שמור על הקשר הלוגי שבמשפט הנתון.

מורכב: אף על פי שרובינסון אינו ממליץ על ביטול בתי הספר

כמו איליץ', הוא מציע פתרונות קיצוניים לא פחות.

מהי יחידת שיח?

הגדרת מושגים

- יחידת שיח – רצף משפטים או מבעים ממוקדים בעניין אחד ומלוכדים באמצעי קישוריות (מפורשים או משתמעים) ולכידות.

המתנגדים לניסויים בבע"ח טוענים כי ניסויים ללא הרדמה, סגירה בכלוב, נכות והרחקה מהוריהם הם ניצול העובדה שהחיות לא מפותחות שכלית. ראשית, הניסוי עלול לגרום למוות, מה שיעבוד באותו אופן על בע"ח לא בהכרח יעבוד על בני האדם כמו שעבד על החיות, הניסויים לא תמיד מצליחים. ואפשר להשתמש למציאת תרופות במכונות מיוחדות.

שנית, ניתן להסיק כי ניסויים אלה גורמים סבל רב לחיות: מבחינה נפשית - כיוון שמרחיקים אותן מהוריהן, שבמהלכן סוגרים אותן בכלובים, ומבחינה פיזית – כיוון שמזריקים חומרים שבמהלכן מחדירים להן חומרים הגורמים לעיניים לעיוורון שהמדענים בעצמם לא יודעים את השפעתם על החיות.

לקוח מתוך חיבור של תלמיד

מהי יחידת שיח?

הגדרת מושגים

- **יחידת שיח** – רצף משפטים או מבעים ממוקדים בעניין אחד ומלוכדים באמצעי קישוריות (מפורשים או משתמעים) ולכידות.

הוראות הכנה - תחתית קראנץ' שוקולד:

בקערה שמים יחד מחית פרלינה, שוקולד וחמאה וממיסים במיקרוגל בפולסים, עד שמתקבלת תערובת אחידה.

מוסיפים פנימה פצפוצי אורז ומערבבים היטב עד לקבלת תערובת אחידה וסמיכה.

משטחים את התערובת על גבי תבנית מרופדת בנייר אפייה לעיגול בעובי של כ- 1/2 ס"מ.

קורצים עיגול בעזרת הרינג (או חותכים עם סכין על ידי סימון עם תחתית התבנית) ומקפיאים להתייצבות בתור בסיס.

כבר המון זמן מבקשים ממני מתכון לעוגת קינדר. אני מודה שזה פחות הסגנון שלי בעוגות – להשתמש בהמון ממתקים קנויים לקישוט – יש משהו קצת לא אלגנטי בדבר הזה, ואין ספק שמדובר בקינוחים שפחות מדברים אלי באופן כללי. אבל בכל כלל יש יוצא מן הכלל, ולפעמים נחמד קצת לצאת מהשגרה. מירב ביקשה ממני שנכין יחד עוגת קינדר עם שוקולד לבן לכבוד יום ההולדת של דמיאן, בן הזוג הכל כך מוכשר שלה, וכמובן שנחלצתי בשמחה לעזרתה. כדי להפוך את העוגה לקצת שונה מעוגות המוס הרגילות, החלטנו ללכת לכיוון של עוגת גלידה וכך נולדה העוגה הבאה – עוגת גלידה קינדר ושוקולד לבן.

עוגיות.נט

מהי יחידת שיח?

הגדרת מושגים

- **יחידת שיח** – רצף משפטים או מבעים ממוקדים בעניין אחד ומלוכדים באמצעי **קישוריות** (מפורשים או משתמעים) **ולכידות**.
- **לכידות** – התכונה שהופכת אוסף משפטים לטקסט או ליחידת שיח. הלכידות מאופיינת במכנה משותף תוכני-רעיוני של כל המשפטים.

מחזה בית הספר "מרשעת" זכה להצלחה אדירה.
התוכנית "משפחת פלינסטון" משודרת בערוץ הילדים בשעות
הערב המוקדמות.

סבתא שלי החליטה שהיא מצטרפת לטיול השנתי בחודש
דצמבר.
לא אגיע מחר לישיבת השכב"ג בשבט.
אני לא מאמין שיש מי שאוהב לאכול במבה אדומה ודוריטוס.

מהי יחידת שיח?

הגדרת מושגים

- **יחידת שיח** – רצף משפטים או מבעים ממוקדים בעניין אחד, ומלוכדים באמצעי **קישוריות** (מפורשים או משתמעים) **ולכידות**.
- **לכידות** – התכונה שהופכת אוסף משפטים לפסקה או ליחידת שיח. הלכידות מאופיינת במכנה משותף של כל המשפטים.
- **קישוריות** – הרכיבים הלשוניים היוצרים את הקשר בין המשפטים דוגמת מילות קישור ומאזכרים.

פסקה לכידה ומקושרת – מי יודע?

מתוך אתר האקדמיה ללשון העברית

גלגוליו של השיר 'אחד מי יודע' אינם נהירים דיים לחוקרים בני זמננו. **מדובר** בפיוט עממי מימי הביניים, **אך** אין בידינו פרטים על זהות מחברו, על זמן חיבורו המדויק או על מקום חיבורו. חבר האקדמיה ללשון העברית שמעון שרביט כתב מאמר קצר בעניין נוסחאותיו של השיר **הזה** בשני כתבי יד מגניזת קהיר. **לדבריו** בשניהם יש **לשיר** רק שנים־עשר בתים ונראה שהבית השלושה־עשר הוא תוספת מאוחרת, ככל הנראה אשכנזית.

האקדמיה ללשון העברית

30 במרץ ב-18:02 •

חיבור משפטים לקטע (ליחידת שיח)

דגשים

1. קראו את כל המשפטים.
2. קבעו לעצמכם סדר הגיוני (כרונולוגי, סיבתי וכו').
3. הוסיפו מילות קישור כדי ליצור השתלשלות הגיונית והוסיפו פעלים בהתאם לצורך.
4. המירו שמות במאזכרים, כגון כינויי גוף, כדי ליצור לכידות.

חימום לקראת הרכבה – המרת משפט

הידעת?

מרב המידע – מינימום מילים

פעמים רבות כותרות עיתון נוטות
לחסוך במילים, על כן הקורא נדרש
להיות פעיל בפענוח התוכן.

ישנה הצעה מאת האיחוד...

בלית מצומצמת.

ייק ניוז.

ות

ראת הבחירות

חיבור משפטים לקטע לכיד (ליחידת שיח)

ג. לפניך שלושה משפטים. חבר אותם לקטע לכיד.

(1) מזון בריא חיוני לבריאות תקינה.

(2) רכיבי המזון הבריא יקרים כיום יותר מרכיבים של מזון מתועש.

(3) לאוכלוסיות במעמד חברתי-כלכלי נמוך יש קושי כספי

להשיג מזון בריא.

לאוכלוסיות במעמד חברתי-כלכלי נמוך יש קושי כספי

להשיג מזון בריא **ה**חיוני לבריאות תקינה **כיוון** שרכיביו

יקרים כיום יותר מרכיבים של מזון מתועש.

חיבור משפטים לקטע לכיד (ליחידת שיח)

ג. לפניך שלושה משפטים. חבר אותם לקטע לכיד.

(1) מזון בריא חיוני לבריאות תקינה.

(2) רכיבי המזון הבריא יקרים כיום יותר מרכיבים של מזון מתועש.

(3) לאוכלוסיות במעמד חברתי-כלכלי נמוך יש קושי כספי

להשיג מזון בריא.

מזון בריא חיוני לבריאות תקינה. למרות זאת רכיבין יקרים

כיום יותר מרכיבים של מזון מתועש, ולכן לאוכלוסיות

במעמד חברתי-כלכלי נמוך יש קושי כספי להשיג מזון זה.

חיבור משפטים לקטע לכיד (ליחידת שיח)

א. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

- בתי הספר המקצועיים נסגרו.

- תלמידים רבים נפלטו ממערכת החינוך.

- המשק נקלע למחסור חמור בעובדים מקצועיים.

- עובדים מקצועיים נדרשים בתחומים רבים, כמו טקסטיל, מלונאות ותעשייה.

כתוב את כל ארבעת המשפטים בקטע אחד לכיד. היעזר במילות הקישור המתאימות.

בעקבות סגירת בתי הספר המקצועיים נפלטו תלמידים רבים ממערכת

החינוך, **ו**המשק נקלע למחסור חמור בעובדים מקצועיים. עובדים **אלו**

דרשים בתחומים רבים, כמו טקסטיל, מלונאות ותעשייה.

הרכבת יחידת שיח

א. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

- בתי הספר המקצועיים נסגרו.
 - תלמידים רבים נפלטו ממערכת החינוך.
 - המשק נקלע למחסור חמור בעובדים מקצועיים.
 - עובדים מקצועיים נדרשים בתחומים רבים, כמו טקסטיל, מלונאות ותעשייה.
- כתוב את כל ארבעת המשפטים בקטע אחד לכיד. היעזר במילות הקישור המתאימות.
- כשבתי הספר המקצועיים נסגרו, תלמידים רבים נפלטו ממערכת החינוך,
-
- והמשק נקלע למחסור חמור בעובדים מקצועיים שנדרשים בתחומים
-
- רבים, כמו טקסטיל, מלונאות ותעשייה.
-

הרכבת יחידת שיח

א. לפניך ארבעה משפטים. קרא אותם, וענה על השאלה שאחריהם.

- בתי הספר המקצועיים נסגרו.

- תלמידים רבים נפלטו ממערכת החינוך.

- המשק נקלע למחסור חמור בעובדים מקצועיים.

- עובדים מקצועיים נדרשים בתחומים רבים, כמו טקסטיל, מלונאות ותעשייה.

כתוב את כל ארבעת המשפטים בקטע אחד לכיד. היעזר במילות הקישור המתאימות.

בשל סגירת בתי הספר המקצועיים נפלטו תלמידים רבים ממערכת

החינוך, **ו**המשק נקלע למחסור חמור בעובדים מקצועיים בתחומים רבים,

כמו טקסטיל, מלונאות ותעשייה.

הרכבת יחידת שיח

יילות קישור מתאימות,

ניתן ליצור אפשרויות
נוספות הנובעות מהידע
הקיים בהמרות הקשרים
הלוגים במשפט איחוי
מורכב ופשוט

לפניך חמישה משפטים. חבר מן המשפטים קטע לכיד. הו
והשמט מילים על פי הצורך.

- בידיעות כזב יש מידע שגוי.
- בידיעות כזב המידע חלקי.
- ידיעות כזב מוצגות כידיעות אמיתיות.
- ידיעות כזב נועדו להטעות את הקורא בכוונה תחילה.
- חשוב מאוד לבדוק מי עומד מאחורי פרסום הידיעה.

על אף שבידיעות כזב יש מידע שגוי או חלקי, הן מוצגות כידיעות

אמיתיות כדי להטעות את הקורא בכוונת תחילה. לכן חשוב מאוד

לבדוק מי עומד מאחורי פרסום הידיעה.

חיבור משפטים לקטע לכיד (ליחידת שיח)

לפניך חמישה משפטים. חבר אותם לקטע לכיד ומקושר. השתמש במילות קישור מתאימות, והשמט מילים לפי הצורך.

- (1) בשנים האחרונות התפרסמו תחזיות על ירידה מתמדת ברווחי הקניונים.
 - (2) לא ברור אם הירידה נובעת מן המעבר לקניות באינטרנט או מהקמת שטחי מסחר נוספים.
 - (3) הקניון נועד לא רק לקניות.
 - (4) הקניון הוא מרכז בילוי ומפגש חברתי.
 - (5) נראה שעדיין מוקדם להספיד את הקניונים.
- בשנים האחרונות התפרסמו תחזיות על ירידה מתמדת ברווחי הקניונים, אך לא ברור אם ירידה זו נובעת מן המעבר לקניות באינטרנט או מהקמת שטחי מסחר נוספים. למרות זאת נראה שעדיין מוקדם להספיד את הקניונים כיוון שאלו לא נועדו רק לקניות אלא לבילוי ולמפגש חברתי.

שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות

השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם הינך בעל הזכויות באחת היצירות, באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת באמצעות פנייה לדוא"ל rights@education.gov.il